

EDUCAȚIA ECOLOGICĂ ÎN CICLUL PRIMAR

Înv. Bărbosu Lenuța
Școala Gimnazială „Gheorghe Cioată” Todirești
Jud. Vaslui

Un vechi proverb chinezesc spunea: “*Dacă te gândești la anul care va urma, plantează un copac! Dacă te gândești la secolul care va urma, educă copiii!*”

Pentru atingerea acestui țel, o importanță deosebită o are sistemul educațional. Acest sistem educațional este menit să dezvolte conștiința ecologică a oamenilor, în așa fel încât fiecare membru al societății să devină conștient de locul și rolul său în natură.

Natura trebuie respectată și nu dominantă. Ea formează un întreg imens dar nu nesfârșit, în care fiecare componentă are un rol precis, iar omul este obligat să se integreze armonios în acest întreg.

Grija omului pentru natură a preocupat și preocupă pe mulți oameni din întreaga lume, indiferent de condiția socială, de gradul de cultură și de preocuparea lor zilnică.

Mediul înconjurător este un mecanism viu cu o complexitate deosebită, de a cărui integritate și bună funcționare depinde întreaga activitate umană.

Menținerea echilibrului în natură este esențială pentru desfășurarea normală a vieții.

Problemele mediului înconjurător figurează astăzi ca una din preocupările importante ale omenirii. În consecință, au fost semnate documente care să reglementeze aceasta.

Au fost consacrate în acest sens:

- Ziua mondială a apei (22 martie);
- Ziua mondială a meteorologiei (23 martie);
- Ziua Pământului (22 aprilie);
- Ziua mondială a mediului (5 iunie)
- Ziua mondială a luptei împotriva secetei și defrișării (17 iunie)
- Ozon (16 septembrie)
- Ziua mondială de prevenire a calamităților naturale;

În ultimul timp se acordă o mare importanță educației ecologice în școală.

Fără educație ecologică, prin care să insuflăm elevilor respectul pentru mediul înconjurător, nu putem vorbi despre o școală care se dorește a fi europeană.

Educația ecologică trebuie începută încă de la vâstele cele mai mici, tocmai pentru a reuși în timp formarea unei conduite adecvate, omul de mâine să fie capabil să discearnă asupra binelui și a răului, să acționeze în folosul naturii și a sa.

Educația ecologică este un domeniu extrem de generos, interesant și atractiv pentru majoritatea copiilor.

Copilul de vârstă școlară mică nu trebuie bombardat cu cunoștințe teoretice, ci trebuie implicat în activități practice cât mai variate și mai atractive, care să vină în întâmpinarea curiozității senzoriale în plină dezvoltare. Nu bogăția cunoștințelor de biologie interesează în primul rând, ci cunoașterea și menținerea în forul interior al copilului a următoarelor stări:

- dorința de a cunoaște universul lumii vii;
- puterea de a ocroti formele de viață;

Obiectivele urmarite pentru realizarea educației ecologice la elevii din ciclul primar sunt:

- să conștientizeze interdependența dintre calitatea mediului și calitatea vieții;
- să-și însușescă cunoștințele referitoare la complexitatea relației dintre speciile unui ecosistem;
- să ia atitudine față de orice activitate care poate distruge echilibrul din natură;

- să aibă o conduită pozitivă, de participare la activitățile de protejare a mediului, condiție a unei vieți sănătoase, în deplină armonie cu natura.

Obiectivele educației ecologice în școală se pot realiza pe două căi:

1. prin contribuția mai multor discipline de studiu;
2. prin activități extracurriculare;

Educația cu privire la ocrotirea naturii se poate realiza cu succes aproape la toate disciplinele școlare, accentuându-se astfel caracterul interdisciplinar și transdisciplinar al acesteia. Instituțiile de învățământ au obligația de a organiza o vie și susținută mișcare de ocrotire a mediului, iar copiii pot să formeze marele val de apărători ai naturii. Adevărata educație în materie de ecologie își va atinge scopul când se va reuși ca tânăra generație, viitorul de mâine, să fie convinsă de necesitatea ocrotirii naturii și va deveni factorul activ în acțiunea de împăcare a omului cu natura. Educația ecologică trebuie să dezvolte la nivelul întregii populații atitudini de respect și responsabilitate față de resursele naturale în vederea ocrotirii lor.

Aparent, tema *Educație ecologică – educație pentru viață* ne-ar trimite doar la disciplinele Științe și Geografie. Dar, valorificând creativ conținuturile ce trebuie transmise elevilor, valențele acestei teme pot fi abordate chiar de la clasa I, în orele de *Limba română*, *Educație plastică*, *Abilități practice și Cunoașterea Mediului*. Educația ecologică constituie unul dintre obiectivele care se regăsesc la toate disciplinele de învățământ.

Interdisciplinaritatea ne oferă posibilitatea de a prezenta copiilor obiecte și fenomene într-o relație de intercondiționare și a-i face să înțeleagă pericolul dezechilibrului natural determinat de influența omului.

Fie că studiem limba română, matematica, muzica, geografia, istoria, artele, mișcarea sportivă etc., natura este prezentă spre a-și dezvălui splendoarea și a-și evidenția utilitatea.

Textele de limba română, poeziile, întâmplările fantastice din basme, descrierile, toate creează o atmosfera afectivă, generatoare de sentimente de admirație pentru natură. Natura este cea care oferă adăpost și la bine și la greu, și celor care o respectă și celor care o nedreptățesc, asemenea unui înțelept care așteaptă cu multă răbdare să se trezească din ignoranță toate ființele. Suferă în tăcere și își vindecă rănilor ca să poată fi mereu primitoare pentru cei care se refugiază în mijlocul ei, o admiră, o cântă, o pictează sau își asigură existența. Studiarea unor texte despre natură mobilizează elevii atât afectiv cât și intelectual.

Obișnuim să îndrumăm elevii să-și noteze expresiile frumoase întâlnite în lecții ori în lectura suplimentară pentru a le introduce în vocabularul lor activ și am constatat că aleg acele expresii care implică natura într-un fel sau altul (epitete, comparații, metafore) ceea ce dovedește că sunt și devin sensibili la frumusețile naturii, învățând totodată că ea trebuie păstrată la fel, încât să farneze și pe urmași.

Literatura noastră ne oferă variate și frumoase texte inspirate din natură. Elevii află din poezii, povestiri, că țara noastră este un „minunat buchet de flori” strâns cu o „panglică albastră” care este Dunărea. Ei știu că trăim într-o țară binecuvântată cu frumuseți rare: munți ale căror creste sfidează norii, dealuri line pe care privirea se odihnește sub imperiul multor culori, câmpii întinse. Toate sunt străbătute de ape limpezi. Din diferite texte află despre plante și animale, unele chiar pe cale de dispariție. La limba română se pot desfășura lecții – joc de genul „De-a cuvintele”, în care se citește lecturi diferite despre plante, animale sau diferite colțuri din natură. Se alcătuesc apoi propoziții cu cuvinte din textele respective. (Exemple: peșteră, floare de colț, pădure, vultur , etc.) De asemenea, se vor realiza compuneri sau eseuri pe teme diferite, cum ar fi: „Dansul fluturilor”, „ Animalul meu preferat”, „ Cântecul apei”, etc.

Cunoștințele cele mai bogate despre natură le dobândesc elevii pe parcursul orelor de cunoașterea mediului. Aici află despre viața plantelor și a animalelor, despre echilibrul ecologic,

acțiuni ecologice, identifică formele de poluare dar și căile de diminuare sau evitare a poluării, înțeleg și observă efectele, recunoscând cauzele, învață despre lanțul trofic din natură, despre adaptarea viețuitoarelor la condițiile de mediu, despre importanța intervenției salvatoare a omului în diferite situații critice.

La orele de *Cunoașterea mediului și Geografie*, am dezbătut teme de genul: „Poluarea naturii”, „Deșeurile și reciclarea lor”. Dezastrelor naturale din țară și din lume, pe care elevii le trăiesc sau află despre ele prin intermediul mass-media, sunt argumente care pledează în favoarea ocrotirii mediului.

Matematica este o disciplină care, în aparență, nu pare a oferi ocazia pentru realizarea educației ecologice. Doar la prima vedere, întrucât se pot propune spre rezolvare probleme al căror conținut (tăieri și transport de lemne, suprafețe defrișate, locuințe, livezi distruse de alunecări de teren, animale ucise de revărsări ale apelor) sensibilizează copiii, ajutându-i să evalueze pagubele produse de acțiunile necontrolate ale oamenilor sau de „răzburările” naturii.

Educația civică dă prilejul formării unei conștiințe și conduite favorabile protejării mediului. Dacă mediul este sursa unei vieți sănătoase, concluzia logică e că nimănui nu-i este permis să aibă un comportament nepotrivit față de natură, pentru a nu fi cauza îmbolnăvirii semenilor săi. Apa, aerul, solul supuse poluării sunt factori care slăbesc imunitatea organismelor iar acest subiect trebuie să fie mereu în atenția omului.

Geografia, disciplină studiată în clasa a IV-a ajută elevii să observe marea complexitate a fenomenelor din natură, legătura dintre ele, modalități de evitare a dezastrelor naturale, de prevenire a degradărilor (prin plantarea pomilor, arborilor, protejarea surselor de apă, vânătoarea controlată etc.). Istoria este și ea o disciplină care contribuie la educarea ecologică a elevilor întrucât aceștia află că multe din faptele de vitejie ale strămoșilor noștri au avut drept aliat codrul.

Muzica, educația plastică, abilitățile practice aduc elevii mai aproape de natură prin cântec, prin lucrările realizate, picturile și obiectele confecționate din materiale refolosibile. În aceste ore se îmbină armonios educația estetică cu educația ecologică, informația științifică și educația civică.

La orele de abilități practice și de educație plastică am realizat cu elevii astfel de lucrări. Am realizat desene și lucrări practice de genul: „Salvați Pământul!”, „Planeta Albastră plânge!”, „Natura, casa noastră”, „Prietenii naturii” .

Activitățile extrașcolare – excursiile, vizitele, drumețiile, acțiunile de ecologizare, carnavalurile, serbările școlare sunt tot atâtea ocazii de a dedica mediului atenția cuvenită, de a stimula atitudinea responsabilă a copiilor față de tot ceea ce îi înconjoară.

Viața pe Pământ depinde de noi, oamenii și de acțiunile noastre. Cadrelor didactice le revine misiunea dificilă de a forma oameni responsabili și conștienți de pericolele care le amenință viața. Încercând să sădim în sufletele copiilor încă din primii ani de școală dragostea pentru natură, pentru tot ceea ce ne oferă ea, nu facem decât să înfrumusețăm viața și să o prelungim cât mai mult.

„Să călcăm ușor pe Pământ spre a nu-l zgudui fatal“! (Lester R. Brown)

BIBLIOGRAFIE:

1. Dumitrescu, F., Stănculescu, C. – „*Natura pe înțelesul copiilor*”, Editura Carminis, Pitești, 1998;
2. Ionescu, Al., Săhleanu, V., Bândiu, C., – “*Protecția mediului înconjurător și educația ecologistă*”, Editura Ceres, București, 1989.